

B Rechten Stichting LOI Hoger Onderwijs

*Verslag van de beperkte opleidingsbeoordeling
8 november 2012*

 Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Samenvatting

Op 8 november 2012 is de bacheloropleiding Rechten van de Leidse Onderwijsinstellingen (LOI) gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **voldoende**.

Het onderwijs van de LOI Hogeschool wordt gekenmerkt door afstandsonderwijs. Studenten kunnen een individueel en flexibel leerpad volgen met maximale onafhankelijkheid van tijd, plaats en tempo met continue beschikbaarheid van begeleiding. Ook de bacheloropleiding Rechten is volgens dit principe vormgegeven. De opleiding bestaat sinds 2008.

De doelstellingen

De doelstellingen van de opleiding zijn beoordeeld als **goed**.

De opleiding hanteert het landelijk vastgestelde beroeps- en opleidingsprofiel als uitgangspunt. Dit landelijke profiel is opgesteld in samenwerking met verschillende werkveldcommissies. Daarnaast heeft ook de eigen beroepenveldcommissie het profiel gevalideerd. De actualiteit van het programma wordt door de beroepenveldcommissie geborgd. De commissie is van mening dat de beroepenveldcommissie een zeer actieve en belangrijke rol vervult in de opleiding. De adviezen van de beroepenveldcommissie worden door de opleiding serieus genomen en geïmplementeerd. Ook is de commissie onder de indruk van de samenstelling van de beroepenveldcommissie, met name het niveau van de betrokkenen. De eindkwalificaties van de opleiding (de competenties) zijn geconcretiseerd naar inhoud en niveau. Dit is mede gedaan aan de hand van de internationaal overeengekomen Dublin Descriptoren. Uit de diverse gesprekken is gebleken dat het profiel van een hbo-jurist in toenemende mate bekendheid krijgt in het werkveld.

De onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving is beoordeeld als **voldoende**.

De opleiding biedt een gestructureerd programma dat studenten in staat stelt de eindkwalificaties (competenties) te bereiken. De eindkwalificaties (competenties) zijn zichtbaar vertaald in het programma. Er worden geen andere eisen gesteld aan de instroom dan de wettelijke toelatingseisen.

Het programma kent een goede opbouw en samenhang en neemt gedurende de opleiding toe in complexiteit. Ook de praktijk- en integratieopdrachten worden complexer naarmate de opleiding vordert. De commissie vindt dat het lesmateriaal van goede kwaliteit is en dat de

opleiding voldoende actuele en relevante literatuur gebruikt. De opleiding beschikt over een adequaat team van docenten en coaches.

De opleiding wordt gekenmerkt door afstandsonderwijs. De begeleiding van de studenten sluit daarbij aan. Studenten beschikken gedurende de gehele opleiding over dezelfde coach. De opleiding beschikt over goede faciliteiten waaronder met name de digitale leeromgeving.

De toetsing en het gerealiseerd eindniveau

De visitatiecommissie beoordeelt ten slotte de toetsing en het gerealiseerd eindniveau als **goed**.

De eindkwalificaties (vertaald in competenties) spelen een centrale rol bij de examens en opdrachten. Zij vormen de kapstok van het beoordelingsstelsel. Uiteindelijk wordt het al dan niet realiseren van de eindkwalificaties vastgesteld tijdens de afstudeeropdracht in het laatste jaar. Verschillende onderdelen van het programma worden getoetst in samenwerking met een externe partij. De commissie vindt dat een extra waarborg voor het goede niveau van de toetsen. De commissie heeft waardering voor de verschillende formatieve toetsen die de opleiding aanbiedt. Daarmee worden studenten goed voorbereid op de uiteindelijke toets. Ook ondersteunt de commissie het voornemen van de opleiding om bij modules waarbij dat belangrijk is, toetsing van mondelinge vaardigheden toe te voegen. De beoordeling van de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties wordt goed uitgevoerd. Dit komt mede tot stand doordat er meerdere beoordelaars worden ingezet, de beoordelingscriteria helder geformuleerd zijn en het niveau duidelijk hbo-bachelorniveau is. De commissie heeft één scriptie kunnen beoordelen, deze was van goed niveau. De praktijkintegratietoetsen aan het einde van elke module zijn zeer uitgebreid, en lopen naar het einde van de opleiding op in moeilijkheid. Deze toetsen hebben de commissie een goed beeld gegeven van het

eindniveau dat wordt gerealiseerd. Dit beeld werd bevestigd door de bestudeerde scriptie.

Aanbevelingen

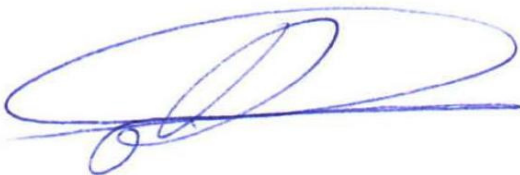
In het rapport doet de commissie een aantal aanbevelingen.

Ze raadt ten eerste de opleiding aan de module op het gebied van marketing meer juridisch in te vullen. Ten tweede raadt ze de opleiding aan te onderzoeken op welke wijze discours tussen studenten mogelijk gemaakt kan worden. Daarmee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de juridische vorming van studenten.

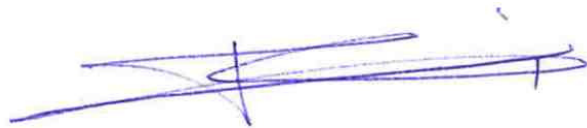
Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld (voldoende en goed) en op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de opleiding B HBO Rechten.

Namens de voltallige visitatiecommissie,

Utrecht, december 2012

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke at the bottom.

Drs. R. van Aalst
Voorzitter

A handwritten signature in blue ink, featuring a series of horizontal and diagonal strokes that form a stylized, elongated shape.

Drs. T. Busing
Secretaris

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inhoudsopgave	5
Colofon	6
Inleiding	7
1. Beoogde eindkwalificaties	9
2. Onderwijsleeromgeving	12
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	18
Bijlagen	21
Bijlage 1 Visitatiecommissie	22
Bijlage 2 Programma visitatie	23
Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens	25
Bijlage 4 Eindkwalificaties	26
Bijlage 5 Programmaoverzicht	27
Bijlage 6 Bestudeerde documenten	29
Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen	30

Colofon

Instelling en opleiding

Stichting Leidse Onderwijsinstellingen Hoger Onderwijs
Leidsedreef 2, 2352 BA Leiderdorp
Telefoon: 071 – 5451 292
Status instelling: niet bekostigd
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: aangevraagd

Opleiding: B Rechten
Niveau: Hbo-bachelor
Aantal studiepunten: 240 EC
Titel: Bachelor of Law
Locatie: Afstandsonderwijs (vanuit Leiderdorp)
Variant: Deeltijd
Croho-nummer: 30108
Kwantitatieve gegevens van de opleiding zijn weergegeven in bijlage 3

Voor kwaliteit verantwoordelijke bestuurder: de heer mr. M.J. Kuipers, voorzitter bestuur
Businessunitmanager: mevrouw. A. van Noort MSc (ad interim)
Senior projectleider: de heer R. Wingelaar (ad interim)
Projectleider: mevrouw M. Jonker

Visitatiecommissie

De visitatiecommissie bestond uit:
De heer drs. R.R. van Aalst, voorzitter
De heer mr. H.J.L.M. van de Luytgaarden, werkveld- en domeindeskundige
De heer prof. dr. R.C.H. van Otterlo, werkveld- en domeindeskundige
Mevrouw A. de Brouwer, studentlid
Mevrouw drs. T. Buising, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft ingestemd met de samenstelling.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van:
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
(030) 87 820 87
www.AeQui.nl

Inleiding

De LOI Hogeschool heeft zich gespecialiseerd in afstandsonderwijs. De LOI Hogeschool heeft als missie het aanbieden van toegankelijk en arbeidsmarktrelevant afstandsonderwijs. Het afstandsonderwijs wordt voor de student gekenmerkt door een individueel en flexibel leerpad, maximale onafhankelijkheid van tijd, plaats en tempo, continue beschikbaarheid van begeleiding, technische eenvoud en betaalbaar collegegeld. De LOI Hogeschool biedt haar opleidingen aan in de vorm van afstandsonderwijs (e-learning) en afstandsonderwijs gecombineerd met lesdagen (blended learning).

Het instituut

De Leidse Onderwijsinstellingen (LOI) heeft in 1996 de Stichting LOI Hoger Onderwijs opgericht. De hogeschool biedt vooral bacheloropleidingen aan. Het aanbod omvat meer dan 35 opleidingen in verschillende sectoren of domeinen (health, business administration, communication, commerce, social studies en economics). De domeinen zijn ondergebracht in businessunits. De LOI Hogeschool biedt ook bacheloropleidingen aan in samenwerking met bekostigde hogescholen. Daarnaast biedt de LOI Hogeschool een masteropleiding aan. Aan de LOI Hogeschool studeren ongeveer 20.000 studenten. De LOI biedt sinds april 2012 ook onderwijs met extra begeleiding aan, onder de noemer 'Klassikaal'. Studenten krijgen daarbij extra uitleg door docenten (face to face). Voor de opleiding hbo Rechten zijn nog geen ervaringen met het klassikale concept opgedaan.

De LOI biedt sinds september 2012 ook een Associate Degree-programma Rechten aan, met de uitstroomvarianten Civielrecht en Publiekrecht. Het Ad-programma is, gezien de recente start van het programma (september 2012) en het ontbreken van instroom, niet meegenomen in de visitatie van de bacheloropleiding Rechten en het voorliggende rapport.

De opleiding

De bacheloropleiding Rechten is een vierjarige bacheloropleiding van 240 EC. De opleiding bestaat sinds 2008 en is ontstaan uit een behoefte van het werkveld aan hbo-geschoolden op het gebied van recht. De opleiding leidt studenten niet op voor een specifieke functie binnen het recht. Studenten

worden opgeleid tot generalist op het gebied van recht, en beschikken ook over (commercieel-) economische en bedrijfsmatige kennis.

De opleiding onderscheidt zich, volgens de kritische reflectie, van andere hbo-opleidingen Rechten door de aandacht voor alternatieve geschillenbeslechting, kwaliteitszorg en internationale aspecten.

De opleiding maakt onderscheid tussen drie competentiegebieden: rechtstoepassing, faciliteren van rechtstoepassing en algemene (sector-) competenties. Binnen deze drie competentiegebieden worden vervolgens in totaal twaalf competenties onderscheiden. Het competentiegebied rechtstoepassing omvat de competenties diagnosticeren, beslissen, adviseren, belangen behartigen, bemiddelen, regulering en juridische audit. Bij het onderdeel faciliteren van de rechtstoepassing staan de competenties juridisch dossier, informatie en kwaliteit centraal. Het laatste competentiegebied, algemene (sector-) competenties, gaat in op sociale en communicatieve competenties en zelfsturende competenties.

In de opleiding wordt onder andere aandacht besteed aan kennis op het gebied vermogensrecht, algemene economie, de rechtspraktijk, arbeidsrecht, ondernemingsrecht, mediation en internationale aspecten. Daarnaast komen onderwerpen als communicatie, studie-, juridische- en onderzoeksvaardigheden aan de orde.

De opleiding bestaat uit een propedeutische fase, een hoofdfase en een afstudeerfase. In het eerste jaar, de propedeutische fase, ligt de nadruk op een inleiding in het recht en verschillende rechts-

gebieden en het verwerven van algemene leervaardigheden.

Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende leerlijnen. In de theoretische leerlijn staat kennis over de verschillende rechtsgebieden centraal. In de vaardighedenleerlijn leren studenten de theorie toepassen. Ook in de onderzoeksvaardighedenleerlijn staat toepassing centraal en worden studenten voorbereid op het afstudeeronderzoek. De laatste leerlijn, de competentieleerlijn, biedt studenten houvast bij de ontwikkeling van de benodigde competenties. Dit wordt zichtbaar gemaakt in het digitaal portfolio, de coachingsmatrix en de competentiematrix.

De opleiding is opgebouwd rondom zeven thema's. Binnen elk thema krijgen studenten kennis aangereikt en vindt integratie met de praktijk plaats middels een afrondende praktijk- en integratieopdracht. Studenten kunnen de minorruimte in het programma invullen met een van de drie minoren:

commerciële economie, bedrijfseconomie of management.

De visitatie

De LOI heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de LOI een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleidingen heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden. De visitatie heeft op 8 november 2012 plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie. Deze rapportage is in concept toegestuurd aan de opleiding in december 2012, de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

1. Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de beoogde eindkwalificaties als **goed**. De opleiding hanteert het landelijk vastgestelde beroeps- en opleidingsprofiel als uitgangspunt. Dit landelijke profiel is opgesteld in samenwerking met verschillende werkveldcommissies. Daarnaast heeft ook de eigen beroepenveldcommissie het profiel gevalideerd. De actualiteit van het programma wordt door de beroepenveldcommissie geborgd. De commissie is van mening dat de beroepenveldcommissie een zeer actieve en belangrijke rol vervult in de opleiding. De adviezen van de beroepenveldcommissie worden door de opleiding serieus genomen en geïmplementeerd. Ook is de commissie onder de indruk van de samenstelling van de beroepenveldcommissie, met name het niveau van de betrokkenen. De eindkwalificaties van de opleiding (de competenties) zijn geconcretiseerd naar inhoud en niveau. Dit is mede gedaan aan de hand van de internationaal overeengekomen Dublin Descriptoren. Uit de diverse gesprekken is gebleken dat het profiel van een hbo-jurist in toenemende mate bekendheid krijgt in het werkveld.

Afstemming beroepenveld

De relatie met de beroepspraktijk krijgt op verschillende manieren vorm. Ten eerste is de bacheloropleiding gebaseerd op het Landelijke Beroeps- en opleidingsprofiel HBO Rechten en de Domeincompetenties Law. Dit landelijke profiel is in 2005 opgesteld in overleg met werkveldcommissies en betrokkenen uit de praktijk. Voor het Ad-programma heeft de opleiding een eigen beroepsprofiel opgesteld. Dat profiel is opgesteld in overleg met diverse betrokkenen uit de beroepspraktijk (de advocatuur, het notariaat, gemeentelijke overheid, rechterlijke macht en het bedrijfsleven). Het landelijke profiel wordt momenteel geactualiseerd. De LOI is daar, als niet bekostigde onderwijsinstelling, niet bij betrokken. Als het nieuwe profiel beschikbaar is, zal dit door de LOI wel voorgelegd worden aan de eigen beroepenveldcommissie. De commissie realiseert zich dat de LOI, vooralsnog tevergeefs, actief probeert deel uit te maken van het landelijke overleg. Ze raadt de LOI aan te onderzoeken of de voorzitter van de beroepenveldcommissie daarin een rol kan spelen. In het door de LOI opgestelde beroepsprofiel van het Ad-programma wordt ook de arbeidsmarktrelevantie van een hbo-jurist weergegeven en wordt expliciet ingegaan op het verschil tussen een hbo-jurist en een Ad-er.

De opleiding kent een zeer actieve beroepenveldcommissie. Deze commissie kent vier leden die elk een verschillende uitstroomvariant vertegenwoordigen en komt minimaal twee keer per jaar bijeen. Het is de commissie opgevallen dat de beroepenveldcommissie bestaat uit leden die hun sporen in het vakgebied meer dan verdiend hebben. De opleiding heeft sinds 2012 twee programmaleiders, die elk vanuit hun expertise in de beroepspraktijk betrokken zijn bij de opleiding. De beroepenveldcommissie heeft in 2011 het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel bestudeerd en geconcludeerd dat het nog goed aansluit bij de behoefte in het werkveld. Daarnaast zijn alle bij de opleiding betrokken docenten, auteurs, beoordelaars en stagebegeleiders werkzaam in de beroepspraktijk.

Bij de praktijk- en integratieopdrachten wordt van studenten verwacht dat zij het geleerde toepassen. De opdrachten zijn elk gekoppeld aan een ander rechtsgebied. Met deze opdrachten wil de opleiding studenten kennis laten maken met het brede palet aan beroepsmogelijkheden en studenten een oriëntatie bieden op het juridische werkveld. De opleiding heeft haar visie op de praktijk- en integratieopdrachten verwoord in een visiedocument. Dat is besproken met de beroepenveldcommissie. Gedurende de opleiding neemt de

complexiteit en de omvang van de opdrachten toe. Daarnaast doen studenten tijdens de stage ervaring op in de beroepspraktijk.

Vertegenwoordigers van de beroepenveldcommissie en het werkveld met wie de visitatiecommissie gesproken heeft, zijn positief over de opleiding. De opleiding kenmerkt zich volgens hen door de nadrukkelijke aandacht voor vaardigheden en doordat alle rechtsgebieden aan bod komen. Daarnaast waarderen zij de opbouw van de opleiding. Ook de alumna met wie de commissie gesproken heeft, is positief over de opleiding. De opleiding heeft naast verbreding ook voldoende verdieping geboden.

De beroepenveldcommissie heeft een zeer actieve rol. De vertegenwoordigers van de beroepenveldcommissie waarmee de visitatiecommissie gesproken heeft vinden dat ze voldoende gehoord worden. De opleiding neemt de opmerkingen en aanbevelingen van de beroepenveldcommissie mee in haar aanpassingen en verbeteringen van het programma. De voorzitter van de beroepenveldcommissie is ook aanwezig bij de jaarlijkse studentenpanels. De commissie heeft daar waardering voor. De commissie raadt de opleiding aan de beroepenveldcommissie uit te breiden met juristen die werkzaam zijn in aanpalende terreinen, zoals een bedrijfsjurist of een jurist werkzaam bij een overheidsorganisatie. Daarmee wordt recht gedaan aan het brede werkveld waarvoor opgeleid wordt.

De opleiding leidt niet op voor een specifieke functie maar wil generalisten op het gebied van recht afleveren. De afgestudeerde hbo-jurist is bijvoorbeeld werkzaam in functies als medewerker juridische klantenservice, medewerker backoffice, jurist vastgoed bij een gemeente, parketsecretaris, juridische medewerker rechtbank of arbeidsrecht, medewerker deurwaarderskantoor en dergelijke. In de gesprekken met vertegenwoordigers van de beroepenveldcommissie is naar voren gebracht dat de bekendheid van de functie van een hbo-jurist in het werkveld toeneemt.

Actueel

De opleiding sluit aan bij het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel en de landelijke domein-

competenties. Dit beroeps- en competentieprofiel is in 2005 voor het laatst aangepast. De beroepenveldcommissie heeft een belangrijke taak in het bewaken van de actualiteit van het programma. Actuele ontwikkelingen kunnen leiden tot aanpassing van de competenties en het programma. De minoren bieden verbreding op het gebied van economie, commercieel of bedrijfs-economisch management. Daarmee wil de opleiding tegemoet komen aan de behoefte in het werkveld aan economisch en bedrijfsmatig onderlegde juristen. Daarnaast wordt op voorspraak van de beroepenveldcommissie een nieuwe verdiepende minor op het gebied van forensische psychiatrie en criminologie ontwikkeld. Ook is in overleg met de beroepenveldcommissie het niveau van de praktijk- en integratie opdrachten verhoogd en wordt een element van mondelinge toetsing van vaardigheden ingebracht in de opleiding (bij het onderdeel mediation bijvoorbeeld). Doordat alle auteurs, docenten en beoordelaars werkzaam zijn in de beroepspraktijk, kunnen zij hun ervaringen meenemen in de ontwikkeling van lesstof en hun praktijkervaring delen tijdens de contactdagen.

Concreet

In de kritische reflectie worden de competenties (zie bijlage 4) uitgewerkt per competentiegebied en wordt de relatie gelegd met de Dublin Descriptoren. Daarnaast wordt in een competentiematrix de relatie tussen de competenties, thema's en modules weergegeven. De opleiding heeft de competenties geconcretiseerd door deze te vertalen in leerdoelen per module. In het digitaal portfolio wordt een overzicht gegeven van alle competenties. De competenties worden daarin gerelateerd aan de verschillende modules. Hierdoor krijgen de studenten een overzicht van de te verwerven competenties en vaardigheden en de modules waarin dat plaatsvindt. Daarnaast wordt in elke module een overzicht gegeven van de leerdoelen waar gedurende deze module aan gewerkt wordt. In de digitale leeromgeving wordt ook per studieopdracht aangegeven wat het doel ervan is.

Dublin Descriptoren

De opleiding heeft de Dublin Descriptoren voor het bachelorniveau verbonden aan de competenties zoals die vermeld zijn in bijlage 4. De interpretatie van de Dublin Descriptoren is zodanig gecon-

cetiseerd, dat het de visitatiecommissie duidelijk is hoe de vertaalslag hiervan naar het curriculum is gemaakt. De visitatiecommissie heeft dan ook vastgesteld dat de Dublin Descriptoren te identificeren zijn binnen de opleidingspecifieke competenties.

2. Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting: De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de onderwijsleeromgeving als **voldoende**. De opleiding biedt een gestructureerd programma dat studenten in staat stelt de eindkwalificaties (competenties) te bereiken. De eindkwalificaties (competenties) zijn zichtbaar vertaald in het programma. Het programma kent een goede opbouw en samenhang en neemt gedurende de opleiding toe in complexiteit. Ook de praktijk- en integratieopdrachten worden complexer naarmate de opleiding vordert. De commissie vindt dat het lesmateriaal van goede kwaliteit is en dat de opleiding voldoende actuele en relevante literatuur gebruikt. Ze raadt de opleiding aan de module op het gebied van marketing meer juridisch in te vullen. De opleiding beschikt over een adequaat team van docenten en coaches. Het is de commissie daarbij opgevallen dat er nogal wat verschil zit in de feedback die docenten geven. Ze raadt de opleiding aan dit meer te uniformeren. Ze raadt de opleiding ook aan te onderzoeken op welke wijze discours tussen studenten mogelijk gemaakt kan worden. Daarmee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de juridische vorming van studenten. De opleiding wordt gekenmerkt door afstandsonderwijs. De begeleiding van de studenten sluit daarbij aan. Studenten beschikken gedurende de gehele opleiding over dezelfde coach. Er worden geen andere eisen gesteld aan de instroom dan de wettelijke toelatingseisen. De opleiding beschikt over goede faciliteiten waaronder de digitale leeromgeving.

Programma dekt de eindkwalificaties

De opleiding heeft een omvang van 240 EC en bestaat uit een propedeuse (eerste jaar), een hoofd-fase en de afstudeeropdracht. Zoals aangegeven is het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel leidend voor het programma. De competenties zijn vertaald in leerdoelen per module.

De opleiding bestaat uit zeven thema's, die zijn opgebouwd uit modules die variëren in omvang. De module Studievaardigheden van het eerste thema heeft bijvoorbeeld een omvang van 2 EC. De module Inleiding recht, van hetzelfde thema, heeft een omvang van 11 EC.

De thema's zijn: 1) Introductie en inleiding, 2) De burger in aanraking met het recht (samen omvatten deze de propedeuse), 3) De juridische praktijk in het bedrijfsleven, 4) De juridische overheidspraktijk, 5) Going to court: de rechtspraktijk, 6) Alternatieve geschillenbeslechting en kwaliteitszorg en 7) De jurist als globalist. De laatste vijf thema's en een keuzeminor vormen samen de hoofd-fase. De afstudeerfase bestaat uit de stage en de afstudeeropdracht (scriptie).

De opleiding kent vier leerlijnen: de theoretische leerlijn, de vaardighedenleerlijn, de onderzoeks-vaardighedenleerlijn en de competentie leerlijn. In de theoretische leerlijn staan kennis en inzicht centraal. De toepassing van de geleerde kennis vindt plaats in de vaardighedenleerlijn en de onderzoeks-vaardighedenleerlijn, in de vorm van de praktijk- en integratieopdrachten. Elk thema wordt afgesloten met een praktijk- en integratieopdracht. Daarnaast worden studenten in de onderzoeksvaardighedenleerlijn voorbereid op de afstudeeropdracht.

Het eerste jaar start met het eerste thema dat inleidende modules op het gebied van vaardigheden en recht omvat. Studenten volgen bijvoorbeeld de modules Studievaardigheden, Inleiding recht, Juridische vaardigheden I en Algemene Economie. In de module Juridische Vaardigheden I leren studenten omgaan met wettenbundels, juridische databanken en arresten/vonnissen. In de module Inleiding recht wordt een inleiding gegeven op onder andere het Nederlands rechtstelsel, privaatrecht, publiekrecht, algemene begrippen en rechtsbronnen en rechtsvorming.

In het tweede thema (de burger in aanraking met het recht) volgen studenten modules als Communicatie in een juridische context, Vermogensrecht, Koop- en huurovereenkomst en Personen- en familierecht. Daarnaast volgen studenten de module Juridische Vaardigheden II. Daarbij leren studenten een dossier op te bouwen aan de hand van onderzoek in relevante informatiebronnen.

Het derde thema (de juridische praktijk in het bedrijfsleven) omvat modules als Ondernemingsrecht en De fiscus en de onderneming. Het vierde thema is gericht op de juridische overheidspraktijk en kent modules als De rijksoverheid: staatsrecht en algemene wet bestuursrecht, materieel strafrecht en (lagere) Overheden: rechtshandhaving, vergunningen, bezwaarschriften, vreemdelingenrecht en inburgering. In het vijfde thema (de rechtspraak) maken studenten kennis met de verschillende rechtspraktijken in bijvoorbeeld de modules Rechtbankomgeving: formeel strafrecht, Advocatenpraktijk: burgerlijk procesrecht, faillissementsrecht en rechtsbijstandspraktijk en de Deurwaarderspraktijk. Het zesde thema is gericht op alternatieve geschillenbeslechting en kwaliteitszorg. Daarbij volgen studenten modules op het gebied van mediation en conflicthantering, ethische principes en sociologie en kwaliteitsmanagement. Het laatste thema is internationaal gericht en gaat in op onderwerpen als de inrichting en instituten van de Europese Unie, Internationale economische blokken en verdragen en de juridische aspecten van globalisering. Onderdeel van het laatste thema is ook de module Legal English. Daarbij wordt ingegaan op Engelse grammatica, woordenschat en spelling in een juridische context.

Zoals eerder opgemerkt worden alle thema's afgerond met een praktijk- en integratieopdracht. De complexiteit en de omvang van deze opdrachten neemt gedurende de opleiding toe. Alle praktijk- en integratieopdrachten bestaan uit een opdracht en een reflectiegedeelte. Ook zijn alle praktijk- en integratieopdrachten onderdeel van het portfolio van de student.

Het eerste thema wordt afgerond met de praktijk- en integratieopdracht thema 1. Om aan deze opdracht mee te kunnen doen moeten studenten vijf modules van thema 1 afgerond hebben. De eerste praktijk- en integratieopdracht omvat het opstellen

van een beroepsschrift, tegen de uitspraak van een rechtbank. Studenten kunnen daarbij kiezen uit een privaatrechtelijke, bestuursrechtelijke of strafrechtelijke casus. In het reflectiegedeelte reflecteren studenten, aan de hand van daarvoor bestemde formulieren, op de eigen ontwikkeling. Bij de praktijk- en integratieopdracht van het tweede thema wordt studenten gevraagd vanuit vier verschillende rollen/juridische vraagstukken advies te geven aan een cliënt, op basis van de casus. De praktijk- en integratieopdracht van het laatste thema, de jurist als globalist, omvat het schrijven van een plan van aanpak voor de vestiging van een Frans bedrijf in Nederland. De opdrachten bij de thema's 4 en 6 omvatten ook een mondelinge component.

In de hoofdfase volgen studenten een van de drie minoren. De minoren hebben een omvang van 21 EC en zijn vooral verbreedend van aard. Studenten kunnen kiezen uit een commercieel-economische minor, een bedrijfseconomische minor en een minor op het gebied van management. De opleiding ontwikkelt op dit moment een verdiepende minor op het gebied van forensische psychiatrie en criminologie.

De opleiding wordt afgerond met de afstudeerfase, bestaande uit de stage en de afstudeeropdracht (scriptie). Studenten die beschikken over een relevante werkplek tijdens de opleiding kunnen vrijstelling krijgen voor de stage (van 30 EC). Dat betekent dat zij gedurende de hoofdfase van de opleiding minimaal 840 uur werkzaam dienen te zijn in een relevante werkomgeving. Om te beoordelen of een werkplek relevant is, vullen studenten een formulier in dat door de LOI wordt beoordeeld. In dat formulier wordt onder andere ingegaan op de organisatie en de afdeling waar de student werkzaam is, de werkzaamheden, de functie en het takenpakket en de aanwezigheid van een begeleider op de werkplek. Studenten krijgen aan het begin van de hoofdfase (vanaf thema 3 een voorlopige vrijstelling. Deze vrijstelling wordt definitief gemaakt aan het einde van de hoofdfase, na afronding van alle praktijk- en integratieopdrachten (en op basis van een werkgeversverklaring). Studenten die niet over een relevante werkplek beschikken dienen stage te lopen. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor het vinden van een stageplek. De stageplek wordt gebruikt voor het uitvoeren van de praktijkopdrachten, de portfolio-opdrachten en de

afstudeeropdracht. De stage vindt plaats aan het einde van de hoofdfase. Bij de aanvang van de stage schrijven studenten een plan van aanpak dat door een vakdocent wordt beoordeeld. Daarnaast schrijven studenten tijdens de stage verschillende voortgangsrapportages. De stage wordt afgerond met een stageverslag.

In de afstudeeropdracht laten studenten zien te beschikken over de vereiste competenties. Hier wordt in het volgende hoofdstuk verder op ingegaan.

Studenten houden gedurende de studie een digitaal portfolio bij. Hierin verzamelt de student de gemaakte praktijk- en integratieopdrachten, de portfolio-opdrachten, de reflectie op de verworven competenties en de voortgang van de eigen ontwikkeling. Ook de opdrachten die in het kader van de stage uitgevoerd worden en de afstudeeropdracht zijn onderdeel van het digitaal portfolio. Studenten volgen in het eerste jaar een module waarin ze leren om te gaan met het digitaal portfolio. Daarnaast worden studenten hierin gedurende de opleiding begeleid door een coach. Studenten rapporteren minimaal twee keer per fase aan de coach over de voortgang.

De opleiding kent een aparte vaardighedenleerlijn. De studenten worden daarin vanaf de start van de opleiding geconfronteerd met relevante juridische vaardigheden. Studenten leren onder andere wettenbundels hanteren, vonnissen en arresten lezen, omgaan met jurisprudentie en regelgeving en informatie zoeken in juridische en wetenschappelijke databanken. Daarnaast leren zij in de module Communicatie een juridische context vaardigheden op het gebied van motiveren, argumenteren, rapporteren en presenteren. In de onderzoeksvaardighedenleerlijn wordt aandacht besteed aan het formuleren van een probleem, het opzetten van het onderzoek en de rol van theorie, het verzamelen van empirisch materiaal, analyse en het formuleren van conclusies.

De commissie is van mening dat het programma een goede opbouw heeft. Ten aanzien van het programma is het de commissie opgevallen dat de modules op het gebied van marketing ingevuld worden met algemene leerstof en literatuur op het gebied van marketing. Zij raadt de opleiding aan dit

meer specifiek te maken en de lesstof in een juridische context te plaatsen..

Actueel

Het programma is ontwikkeld vanuit de eisen en wensen van het werkveld en wordt indien nodig bijgesteld. Zoals eerder aangegeven, is het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel recentelijk beoordeeld door de beroepenveldcommissie. Het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel wordt op dit moment aangepast. De beroepenveldcommissie komt twee keer per jaar bijeen. De docenten, auteurs en beoordelaars hebben ook een belangrijke rol in het actueel houden van het curriculum. Daarnaast wordt studenten via jaarlijkse enquêtes en module-evaluaties gevraagd naar input voor aanpassingen in het programma. De resultaten hiervan worden in een jaarlijks studentenpanel besproken. Deze resultaten worden ook besproken tijdens de jaarlijkse docentenpanels. Voorts kunnen studenten en docenten ook aan het opleidingsmanagement input voor het programma geven.

De visitatiecommissie heeft de literatuur van de opleiding ingezien. Het is de commissie opgevallen dat de opleiding onderscheid maakt in verplichte en aanbevolen literatuur. Daarnaast maakt de opleiding veel gebruik van door de LOI ontwikkeld studiemateriaal. De visitatiecommissie constateert dat het gebruikte materiaal van goed niveau, actueel en relevant is. Studenten van oudere programma's hebben tijdens de visitatie opgemerkt dat zij niet altijd op de hoogte zijn van nieuwe ontwikkelingen in het materiaal. De commissie raadt de opleiding aan hiervoor te waken en te zorgen dat ook deze studenten toegang krijgen tot het nieuwe materiaal.

Didactisch concept

Het onderwijs van de LOI Hogeschool is competentiegericht. Studenten doorlopen middels de modules diverse thema's. De modules worden afgerond met een toets (schriftelijk examen of opdracht). De thema's worden afgerond met een praktijk- en integratieopdracht. In het digitaal portfolio laat de student zijn eigen ontwikkeling en competentiegroei zien. Het leren bij de LOI Hogeschool wordt gekenmerkt door afstandsonderwijs. Binnen het afstandsonderwijs is de leer-

stof ook de docent. Dat betekent dat de theorie uitgebreid, volledig en goed wordt uitgelegd. Naast de theorie omvatten de modules parate kennisvragen, oefenopgaven en inzendopgaven. De student kan het eigen niveau toetsen middels de parate kennisvragen en de oefenopgaven. De inzendopgaven met open vragen worden door docenten beoordeeld en voorzien van feedback. Van inzendopgaven met meerkeuzevragen ontvangt de student direct een automatisch gegenereerd antwoord, met een uitleg bij de foutief beantwoorde vragen.

Een belangrijk onderdeel van het leerproces wordt gevormd door het digitaal portfolio en de digitale leeromgeving. De digitale leeromgeving omvat per module gestructureerde omschrijvingen van de studieactiviteiten. Daarnaast kan de student in de leeromgeving gebruikmaken van de kennistrainer. Na de toetsing met de kennistrainer krijgt de student een automatisch gegenereerd antwoord met uitleg bij de foutief beantwoorde vragen.

Het is de commissie opgevallen dat de opleiding geen ruimte biedt voor discours onder studenten. De commissie vindt het belangrijk dat studenten in staat gesteld worden om actuele ontwikkelingen of zaken met elkaar te delen. Daarmee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de juridische vorming van studenten. Zij raadt de opleiding aan dit mogelijk te maken door bijvoorbeeld een chatfunctie in te richten in de digitale leeromgeving of door jaarlijks een contactdag te organiseren voor studenten.

Samenhang

De samenhang in het programma wordt op diverse manieren geborgd. Ten eerste kent het programma verschillende leerlijnen: de theoretische leerlijn, de vaardighedenleerlijn, de onderzoeksvaardighedenleerlijn en de competentieleerlijn. Deze leerlijnen lopen als een rode draad door het programma en keren in elke fase terug. Het programma is concentrisch qua opbouw. Dit betekent dat de te bestuderen leerstof en de opdrachten steeds complexer en specialistischer worden. In het eerste thema leren studenten basisvaardigheden en krijgen zij een algemene inleiding in het recht. In het zevende thema wordt het Nederlandse recht

geplaatst in de internationale context van verdragen en het Europees Verdrag.

De samenhang tussen de fasen wordt volgens de kritische reflectie geborgd door de thematische opbouw van het programma. Aan elk thema is een praktijk- en integratieopdracht gekoppeld, waarin studenten het geleerde toepassen in de praktijk. Daarmee wil de opleiding de relatie tussen theorie en praktijk vormgeven. Deze opdrachten nemen ook toe in complexiteit. In de eerste vier opdrachten passen studenten de kennis en vaardigheden van het betreffende thema toe in de opdracht. Bij de andere drie opdrachten wordt van studenten verwacht dat zij ook de eerder opgedane kennis en vaardigheden toepassen.

Studeerbaarheid

Studenten mogen meerdere modules tegelijk volgen en zelf de volgorde van de modules binnen de propedeuse of hoofdfase bepalen. De hogeschool hanteert wel een aanbevolen volgorde. Deze aanbevolen volgorde is opgenomen in het portfolio van de studenten. De volgorde van de praktijk- en integratieopdrachten staat vast.

In de kritische reflectie merkt de opleiding op dat de studeerbaarheid afhankelijk is van het niveau en de inzet van de student en dus per student verschilt. In de studentenenquêtes wordt onder andere gevraagd naar de studievoortgang. Hieruit blijkt dat de meerderheid van de studenten achter loopt op het studieschema. Dit past bij de wijze van studeren aan de LOI Hogeschool. Studenten kiezen ervoor om tijden plaatsonafhankelijk te studeren. Ze verdelen daarbij hun tijd over werk, gezin en opleiding. Studenten hoeven bij de LOI na drie jaar geen lesgeld meer te betalen. Ze mogen dan nog wel drie jaar huiswerk opsturen, examens maken en contactdagen bijwonen.

Sinds 2011 is het mogelijk om meer dan drie keer per jaar examens te doen, op verschillende plaatsen in het land.

Studiebegeleiding

Studenten krijgen gedurende de opleiding op verschillende manieren begeleiding. De online leeromgeving speelt een belangrijke rol in de begeleiding. De docenten begeleiden de studenten op afstand via het huiswerktraject. De student stuurt inzendopgaven in en ontvangt hierop feedback van de docent. Ook kan de student via de digitale leeromgeving vragen stellen aan de docent.

Voor de begeleiding van de praktijk- en integratieopdrachten geldt een drietrapsraket. Studenten leveren eerst een plan van aanpak in, daarna een conceptversie van de opdracht (het rapport) en vervolgens de definitieve versie. Op de eerste twee onderdelen ontvangt de student feedback van een docent.

Tijdens de stage wordt de student begeleid door de begeleider op de werkplek. Tijdens het afstuderen wordt de student door een afstudeerbegeleider begeleid.

Daarnaast hebben de studenten gedurende de opleiding een coach. De coach begeleidt de student via het digitale portfolio. De coach geeft de student op zes vastgestelde momenten feedback op het leerproces. Daarnaast ontvangt de student bij elke praktijk- en integratieopdracht feedback van de coach. De coaches komen in actie op het moment dat zij van de student een vraag krijgen. Studenten kunnen onbeperkt contact opnemen met hun coach. In de kritische reflectie wordt opgemerkt dat studenten behoefte hebben aan actievere begeleiding door de coach. Dit is tijdens de visitatie bevestigd door de studenten met wie de commissie gesproken heeft. Zij hebben aangegeven dat het prettig zou zijn wanneer zij buiten de digitale leeromgeving om, bijvoorbeeld via email, contact op kunnen nemen met de coach. Daarnaast zijn de studenten met wie de commissie gesproken heeft, wisselend enthousiast over het digitale portfolio en de mate van reflectie in het programma. Een aantal studenten vindt dat er teveel gereflecteerd wordt en andere studenten vinden de balans goed. Ook is naar voren gebracht dat de bereikbaarheid van de coaches verschilt.

Alle begeleiders hebben via de digitale leeromgeving inzicht in de studievoortgang van de student. Voor

alle coaches en docenten geldt dat zij binnen 48 uur op een vraag van een student moeten reageren. De studenten met wie de commissie gesproken heeft, zijn over het algemeen tevreden over de begeleiding die ze krijgen.

Instroom

De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen. Studenten met een havo, vwo of mbo-4-diploma worden toegelaten. Studenten met een mbo-3-diploma die beschikken over voldoende relevante werkervaring kunnen meedoen aan een toelatingsonderzoek. Daarnaast kunnen studenten die 21 jaar of ouder zijn via een toelatingsexamen aantonen dat ze over de vereiste kwalificaties beschikken. In de Kritische Reflectie merkt de opleiding op dat de instroom van studenten divers is en dat de meeste studenten beschikken over werkervaring (79%).

Docenten

De LOI werkt met freelance docenten. Bij de opleiding zijn 68 docenten betrokken. Hiervan is de meerderheid academisch geschoold, van het begeleidingsteam is 65% master opgeleid, een enkele docent is PhD.

De LOI maakt onderscheid in een ontwikkelteam en begeleidingsteam. Het ontwikkelteam bestaat uit de businessunitmanager, projectleiders, de programma-leiders, ontwikkelaars onderwijsproduct en beoordelaars onderwijsproduct. Voor ontwikkelaars en beoordelaars onderwijsproduct geldt dat zij dienen te beschikken over minimaal hbo werk- en denkniveau en recente werkervaring in de beroepspraktijk. Het begeleidingsteam bestaat uit docenten afstandsonderwijs, docenten contactonderwijs, stagedocenten, coaches en docenten afstudeeropdracht. Van afstudeerdocenten wordt minimaal universitair opleidings- en werkniveau verwacht. Daarnaast geldt voor alle docenten en coaches dat zij dienen te beschikken over relevante en actuele praktijkervaring.

Elke docent wordt periodiek gecontroleerd. De LOI is voornemens dit jaarlijks te doen. Dit betekent dat reeds gecorrigeerde inzendopgaven anoniem door een andere docent bekeken worden. Docenten

kunnen ook elkaars feedback aan studenten bekijken. Docenten komen minimaal een keer per jaar naar de LOI voor overleg over het programma (het zogenaamde docentenpanel).

Alle hbo-opleidingen van de LOI hebben een programmaleider. De programmaleider is betrokken bij de ontwikkeling van de opleiding en is verantwoordelijk voor de inhoud, samenhang en actualiteit van een opleiding. Ook voor de programmaleider geldt dat deze werkzaam moet zijn in de beroepspraktijk en minimaal hbo-niveau heeft. De voorliggende bacheloropleiding hbo Recht heeft twee programmaleiders, met elk een eigen aandachtsgebied vanuit de beroepspraktijk.

De LOI Hogeschool hanteert niet direct een docent/studentratio. De realisatie van de reactietermijn is bepalend voor het aantal docenten dat betrokken is bij een module. Hiervoor geldt als norm dat een student binnen 48 uur feedback op de inzendopgaven moet ontvangen. Als deze norm niet gehaald wordt, worden er meer docenten ingezet. Daarnaast worden er per module een of meerdere docenten aangesteld voor het beantwoorden van vragen en beoordelen van inzendopdrachten. Voor elk examen worden drie correctoren aangesteld en er zijn twee coaches en drie afstudeerbegeleiders werkzaam voor de opleiding.

De studenten zijn over het algemeen tevreden over de docenten. De mate van feedback op ingezonden opdrachten verschilt echter per docent. Ook krijgen studenten niet altijd feedback of tips bij een hoge beoordeling. De visitatiecommissie adviseert de opleiding om de uniformiteit in de feedback te vergroten en hierover met docenten het gesprek aan te gaan. Daarnaast vindt de commissie dat ook studenten met een hoge beoordeling feedback

dienen te krijgen (bijvoorbeeld in de vorm van tips of aanvullende informatie).

Tijdens de visitatie werd duidelijk dat de LOI een cursus didactiek van afstandsonderwijs heeft ontwikkeld voor haar docenten, volgens het LOI-principe van afstandsonderwijs. De LOI wil daarmee een bijdrage leveren aan het borgen van de didactische kwaliteiten van docenten en docenten zelf het afstandsonderwijs laten ervaren. De cursus is vanaf 1 februari 2013 beschikbaar voor docenten. De cursus is voor nieuwe docenten verplicht. De commissie vindt dit een positieve ontwikkeling.

Faciliteiten

LOI-studenten studeren thuis. Daarnaast lopen de studenten stage en zijn er lesdagen bij de LOI. De studenten maken gebruik van de digitale leeromgeving en het schriftelijke lesmateriaal. De digitale leeromgeving van de LOI is in 2010 vernieuwd. Studenten die in maart 2011 gestart zijn, maken gebruik van de nieuwe leeromgeving. Middels de leeromgeving kunnen studenten onder andere hun inzendopdrachten inleveren en ontvangen, hun vorderingen bekijken, met medestudenten contact opnemen, een werkkruimte creëren om in groepsverband opdrachten uit te voeren, in de mediatheek relevante links vinden en ondersteunende lesstof downloaden. De studenten ontvangen van de LOI al het lesmateriaal ook schriftelijk. Dit materiaal wordt door de LOI geproduceerd. Studenten kunnen op zestien locaties in het land examens afleggen. Studenten komen naar de LOI voor de mondelinge lesdagen (contactdagen). De LOI beschikt daartoe over de benodigde voorzieningen in Leiderdorp.

3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties als **goed**. De eindkwalificaties (vertaald in competenties) spelen een centrale rol bij de examens en opdrachten. Zij vormen de kapstok van het beoordelingssysteem. Uiteindelijk wordt het al dan niet realiseren van de eindkwalificaties vastgesteld de afstudeeropdracht in het laatste jaar. Verschillende onderdelen van het programma worden getoetst in samenwerking met een externe partij. De commissie vindt dat een extra waarborg voor het goede niveau van de toetsen. De commissie heeft waardering voor de verschillende formatieve toetsen die de opleiding aanbiedt. Daarmee worden studenten goed voorbereid op de uiteindelijke toets. Ook ondersteunt de commissie het voornemen van de opleiding om bij modules waarbij dat belangrijk is, toetsing van mondelinge vaardigheden toe te voegen. De beoordeling van de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties wordt goed uitgevoerd. Dit komt mede tot stand doordat er meerdere beoordelaars worden ingezet, de beoordelingscriteria helder geformuleerd zijn en het niveau duidelijk hbo-bachelorniveau is. De commissie heeft één scriptie kunnen beoordelen, deze was van goed niveau.

Valide

In de Onderwijs- en Examenregeling worden gedetailleerde beschrijvingen van de eindtermen gegeven. In de modulebeschrijvingen wordt per module aangegeven op welke wijze deze getoetst wordt. Daarbij wordt ook vermeld wanneer een student geslaagd is. Als regel geldt dat de toetsing aansluit bij de werkvorm van de module. Studenten kunnen de schriftelijke examens op zestien locaties op een zelf geselecteerde datum afleggen. Opdrachten kunnen tijd- en plaatsonafhankelijk worden gemaakt en ingeleverd. De toetsen en opdrachten worden gemaakt door het ontwikkelteam dat ook de lesstof van de betreffende module maakt.

De opleiding maakt onderscheid tussen formatieve en summatieve toetsing. Formatieve toetsing omvat de kennistesten, oefenopgaven en de inzendopgaven waarop studenten feedback krijgen. De summatieve toetsvormen betreffen de schriftelijke examens, de (praktijk)opdrachten, de combinatie van schriftelijk examen en mondelinge toetsing, de afstudeeropdracht en de mondelinge afstudeerzitting.

De studenten maken aan het einde van elk thema een praktijk- en integratieopdracht. In deze opdrachten vindt integrale toetsing plaats van de kennis en vaardigheden die de studenten tot dat moment

hebben opgedaan. De vierde en zesde praktijk- en integratieopdracht omvatten ook een mondelinge toets, via Skype. Daarbij wordt van studenten verwacht dat zij laten zien hoe zij de verschillende stappen hebben genomen, alvorens een besluit te nemen. De modules op het gebied van mediation bestaan uit een combinatie van klassikale toetsing en een schriftelijk examen. Tijdens de visitatie is duidelijk geworden dat het nut onderzocht wordt van het eventueel opnemen van een mondelinge toets in deze modules. De commissie vindt dat een goede ontwikkeling.

Studenten mogen een bestaand beroepsproduct inbrengen bij de praktijk- en integratieopdrachten. Daarvoor geldt dat deze aan dezelfde beoordelingscriteria onderworpen wordt als de reguliere opdrachten. De voorwaarden waaronder studenten een eigen beroepsproduct kunnen inleveren, worden per praktijk- en integratieopdracht beschreven.

De module Middle management (van de minor management) wordt afgerond met twee externe examens van de NEMAS en de Stichting Nederlandse Associatie voor Praktijkexamens. Ook de modules Inleiding bestuurlijke informatievoorziening, Inleiding Bedrijfseconomie, Vermogensrecht, Communicatie in een juridische context, Arbeidsrecht en Ondernemingsrecht worden afgenomen in samenwerking met de Stichting Nederlandse Associatie

voor Praktijkexamens. Dit betekent dat studenten na het behalen van dit onderdeel in bezit komen van een certificaat van deze associatie.

De LOI kent per september 2012 een examencommissie per domein. Deze vallen onder de centrale examencommissie van de LOI. De centrale commissie is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de examens, de examinering en het examineerbeleid van alle hbo-opleidingen van de LOI. De examencommissies van de opleidingen zijn onder andere verantwoordelijk voor de kwaliteit van de examens, de examinering en het examenbeleid van de betreffende opleidingen. Ook is de examencommissie verantwoordelijk voor het vaststellen van examenuitslagen en het verlenen van vrijstellingen. Het verlenen van dispensatie van toelatingseisen en vrijstelling van examenonderdelen is gedelegeerd naar de toetsingscommissie. Studenten kunnen op basis van behaalde diploma's of andere aangewezen bewijzen vrijstellingen krijgen. Er worden geen vrijstellingen verleend voor praktijk- en integratieopdrachten, reflectieopdrachten, de afstudeeropdracht en de mondelinge afstudeerzitting. Tijdens de visitatie is bevestigd dat de huidige examencommissie vrij recent is ingericht. Ook heeft de hogeschool recentelijk haar examenbeleid en toetsplan ontwikkeld. Dit toetsbeleid bouwt voort op de toetspraktijk zoals dit binnen de bacheloropleiding Recht al aanwezig is. Ook is naar voren gebracht dat voor afstudeerbegeleiders regelmatig bijeenkomsten worden georganiseerd, waarbij onder andere ervaringen inzake het begeleiden van scripties worden gedeeld.

Het examenbureau zorgt voor de praktische uitvoering van de organisatie en het afnemen van de examens.

Betrouwbaar

De competenties zijn leidend voor de toetsing. De opleiding heeft de competenties uitgewerkt naar leerdoelen per module. In de modulebeschrijvingen staan welke leerdoelen getoetst worden en op welke wijze deze worden getoetst.

De opleiding hanteert het vier-ogenprincipe. Schriftelijke examens worden door twee examinatoren gecorrigeerd. Beide examinatoren krijgen

dezelfde instructie en sturen hun eigen beoordeling naar het examenbureau. Het eindcijfer is het gemiddelde van deze twee cijfers. Als de cijfers meer dan twee punten verschillen, wordt een derde examinator ingeschakeld.

Onderdeel van het leerplan van iedere module is een toetsplan. Daarin worden richtlijnen gegeven voor het aantal verplichte en facultatieve inzendopdrachten en de eindtoetsing. Ook wordt aangegeven uit wat voor type vragen de opdrachten dienen te bestaan. Voor de beoordeling van toetsen en opdrachten wordt gebruik gemaakt van vooraf opgestelde beoordelingsrichtlijnen, -criteria en scoringsvoorschriften. De praktijk- en integratieopdrachten worden beoordeeld door een vakdocent. Ook hiervoor gelden beoordelingscriteria en scoringsvoorschriften. Op de reflectieopdrachten ontvangt de student feedback van de coach.

Ook bij het beoordelen van het afstuderen is een tweede beoordelaar betrokken. Zowel het plan van aanpak dat bij aanvang wordt opgesteld als de scriptie worden door een tweede, onafhankelijke lezer beoordeeld. De tweede lezer is niet inhoudelijk betrokken bij de afstudeeropdracht en geeft zijn feedback op het plan van aanpak aan de eerste begeleider. De tweede beoordelaar is niet bekend met het eindoordeel van de eerste beoordelaar (begeleider), hij weet alleen dat de eerste beoordelaar een voldoende (5,5 of hoger) heeft gegeven. Ook bij de mondelinge afstudeerzitting is naast de eigen examinator (de begeleider van het afstudeertraject) een tweede, voor de student onbekende, examinator aanwezig.

Studentbeeld

De toetsvormen worden vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling en in de modulebeschrijvingen. Hierin wordt ook aangegeven wanneer een student geslaagd is voor het examen. Daarnaast kan de student in de digitale leeromgeving en de modulebeschrijvingen van elke module zien wat de leerdoelen zijn en hoe deze getoetst worden.

Uit het gesprek met de studenten bleek dat zij een voldoende helder beeld hebben van waar ze op beoordeeld worden. De toetsen van de LOI sluiten volgens de studenten aan bij de bestudeerde stof.

De tentamens van de Stichting Nederlandse Associatie voor Praktijkexamens sluiten volgens de studenten niet altijd goed aan bij de stof. De commissie vindt dat de communicatie hierover naar studenten helderder kan zijn.

Gerealiseerd eindniveau

Tijdens het visitatiebezoek heeft de visitatiecommissie diverse toetsen en de praktijk- en integratieopdrachten bestudeerd en geconcludeerd dat deze van goed niveau zijn. De commissie merkt daarbij wel op dat vrij veel gebruik gemaakt wordt van meerkeuzetoetsen. Voor de modules in de propedeutische fase vindt de commissie dat geen probleem, in de hoofdfase raadt de commissie aan dit zoveel mogelijk te vermijden. De commissie vindt het positief dat op de toetsen de puntenverdeling vermeld staat.

De afstudeeropdracht heeft twee doelstellingen. Ten eerste wordt daarmee getoetst of de student het gewenste eindniveau behaald heeft. Ten tweede kan de student laten zien dat hij de theorie kan integreren in de praktijk. In de afstudeeropdracht wordt de geleerde theoretische kennis gekoppeld aan praktijkervaring. Studenten leveren bij aanvang van de opdracht een plan van aanpak in. In het plan van aanpak wordt onder andere ingegaan op het onderwerp en doel van de afstudeeropdracht, de onderzoeksvraag en de planning.

De opleiding wordt afgerond met een mondelinge afstudeerzitting. Tijdens deze zitting worden de reflectie-opdrachten uit het digitaal portfolio besproken, de keuzes die de student hierin heeft gemaakt en het leerproces van de student. Daarnaast komt ook de inhoud van de afstudeeropdracht aan

de orde. Verder wordt de mondelinge vaardigheid van de student beoordeeld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een proces- verbaal, waarin de te behandelen onderwerpen en de beoordeling daarvan worden vastgelegd. Per 1 januari 2013 wordt een nieuw beoordelingsformulier voor de scripties in gebruik genomen.

Om deel te kunnen nemen aan de afstudeerzitting moeten alle onderdelen (inclusief het afstudeerproject) met een voldoende zijn afgerond. Ook dient het portfolio compleet te zijn. Na afloop wordt het eindcijfer bepaald. De mondelinge afstudeerzitting telt voor 40% mee en de schriftelijke afstudeeropdracht voor 60%. Voor beide onderdelen moet een voldoende (5,5) behaald zijn.

Eén student heeft de opleiding tot nu toe afgerond. De commissie heeft voorafgaand aan het bezoek dan ook diens scriptie bestudeerd. Deze scriptie voldoet zeker aan het niveau dat van een hbo-afgestudeerde verwacht wordt. De commissie merkt daarbij wel op dat het beschouwende karakter van de scriptie wat meer benadrukt had kunnen worden en dat de schrijver wat meer afstand had kunnen nemen van het onderwerp.

De commissie heeft nadrukkelijk overwogen welk oordeel mogelijk was gezien het feit dat zij slechts één scriptie heeft kunnen bestuderen. De praktijk-integratieopdrachten zijn echter zeer uitgebreid, en lopen in niveau op gedurende de opleiding. Daarmee geven zij, zo meent de commissie, een goed beeld van het te realiseren eindniveau door de opleiding. Uiteindelijk was de commissie van mening dat de kwaliteit van de gemaakte praktijkintegratieopdrachten, als ook de toetsen zodanig hoog was, dat dit de kwalificatie goed rechtvaardigt.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Drs. Raoul R. van Aalst

De heer Van Aalst volgde de opleiding Bedrijfseconomie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Na afronding daarvan is hij werkzaam geweest in zowel controllersfuncties als adviesfuncties, onder andere voor Packard Bell NEC, KPN en PricewaterhouseCoopers. Tot 2003 is hij directeur geweest van het financieel adviesbureau 4U Control. Sinds 2003 vervult hij de functie van controller bij energiebedrijf NUON, sinds 2008 bij Tennet. De heer Van Aalst is sinds 2004 frequent betrokken bij uitvoeren van visitaties in het hoger onderwijs, zowel in de rol van extern deskundige als in de rol van voorzitter.

Anne de Brouwer is masterstudente aan de Universiteit Utrecht. Zij behaalde in 2012 haar bachelordiploma in Taal- en Cultuurstudies met als hoofdrichting Politieke Geschiedenis en Internationale Betrekkingen. Daarnaast volgde zij een Honoursminor aan de faculteit Geesteswetenschappen. Ze was voorzitter van studiestichting Alias in 2010-2011 en in 2011-2012 was zij President van stichting UUMUN. Momenteel volgt ze de Master Organisaties, Verandering en Management aan de UU en volgt zij het Honoursprogramma Young Leaders League van de UU. Zij heeft in verschillende visitatiecommissies de rol van studentlid vervuld.

Mr. Eric van de Luijngaarden (1963) studeerde Nederlands recht, filosofie en psychologie in Groningen waar hij in 1987 zijn doctoraal behaalde. Hij werkte vanaf 1987 tot 1999 aan de Universiteit Utrecht en gaf vele colleges aan buitenlandse universiteiten. Daarnaast was hij rechter-plaatsvervanger. Van 2000-2006 was hij organisatieadviseur bij het Nederlands Pedagogisch Instituut in Zeist. Van 2004-2010 was hij lector aan de hogeschool Utrecht met als leeropdracht De beroepsuitoefening juridische bachelors. Vanaf 2011 is hij lector aan de Zuyd Hogeschool met als leeropdracht Recht in Europa. Van de Luijngaarden heeft meer dan tweehonderd publicaties op zijn naam staan, de meeste gericht op de plaats van het recht in de samenleving. Hij is naast zijn lectoraat actief betrokken bij visitaties, accreditaties en toetsing van nieuwe opleidingen in het hoger onderwijs.

Prof. dr. Rob van Otterlo (1954) studeerde geschiedenis aan de Universiteit Utrecht. Hij promoveerde in 1999 aan de Vrije universiteit te Amsterdam aan de faculteit Economische- en Bedrijfswetenschappen (v.h. Economie, Econometrie en Bedrijfskunde) op een proefschrift over de relatie tussen Human Resource Management (Personeelsmanagement) en rendement in profit organisaties. Van april 2001 tot september 2010 was Van Otterlo werkzaam bij de Nederlandse Orde van Advocaten, eerst als Hoofd Opleiding en later als Hoofd Uitvoering Wet & Regelgeving waarbij hij verantwoordelijk was voor alle operations van die organisatie. Sinds maart 2008 is Van Otterlo aangesteld als bijzonder hoogleraar 'Organisatie van de juridische dienstverlening', en sinds november 2010 is hij tevens aangesteld als lector "Organizing legal services" aan de Hogeschool van Amsterdam, domein Maatschappij & recht. Daarnaast heeft Van Otterlo een eigen consultancy bureau onder de naam 'Rob van Otterlo consultancy' op het gebied van professional services (Rob van Otterlo Consultancy). Van Otterlo heeft ruim tachtig publicaties op zijn naam staan waaronder het in 2010 uitgegeven standaard werk Management van professional services. Handboek zakelijke dienstverlening in het juridische domein. Den Haag, Boom Juridische Uitgever, 2010. Van Otterlo was in 2011 columnist voor het blad Mr.

De NVAO heeft ingestemd met de samenstelling van deze commissie (dossier 000 836).

Bijlage 2 Programma visitatie

Tijdstip	Programma onderdeel	Deelnemers	Stakeholders LOI
09.00 - 10.30	Ontvangst en interne voorbespreking	Panel Werkveldvertegenwoordiger	Miranda Olijrhook-van Zadelhoff (alumnus) (telefonische afspraak)
10.30 - 11.45	Gesprek n.a.v. KR en bestudeerde afstudeerwerken	Panel Opleidingsmanagement	Arjette van Noort (business unit manager a.i.) Maaïke Jonker (projectleider) René Wingelaar (senior projectleider a.i.) Rosemarie Smit-Bertens (programmaleider) Elmy Elderman (programmaleider)
11.45 - 12.30	Gesprek over aansluiting op beroepspraktijk	Panel Werkveldvertegenwoordigers	Cees Loonstra (BVC-lid/voorzitter) Mirjam Fiselier (BVC-lid) Aafke ten Berge (stage- en scriptiebegeleider op werkplek)
12.30 - 13.30	Lunchpauze Documentenonderzoek Digitale leeromgeving	Panel	
13.30 - 14.00	<ul style="list-style-type: none"> • Telefonisch spreekuur studenten en docenten • Eventueel aanvullend documentenonderzoek • Digitale leeromgeving • Rondleiding indien gewenst 	<ul style="list-style-type: none"> • Panel (of deel van panel) • Panel (of deel van panel) • Panel (of deel van panel) • Panel (of deel van panel) 	<ul style="list-style-type: none"> • Studenten en docenten kunnen input leveren op basis van oproep op Campus • N.v.t. • N.v.t. • Maaïke Jonker en René Wingelaar
14.00 - 14.45	Gesprek over opleiding	Panel Studenten	Anne Timmerman-Zwicker (cohort 2008-2009, lid Opleidingscommissie) Etske Timmer-Visser (cohort 2008-2009, lid Opleidingscommissie) Hanneke Akkermans (cohort 2009-2010, afstudeerfase) Lucas van Oostveen (cohort 2010-2011) Josien Dijkhuizen (cohort 2010-2011, lid Opleidingscommissie) Charita Ramnathsing (cohort 2012-2013, lid Opleidingscommissie)
14.45 - 15.45	Gesprek over opleiding	Panel Docenten, coaches en ontwikkelaars	Adriaan de Jongh (docent) Diana Huijten (coach) Nathalie de Bok (docent)

			Sylvia Jansen (ontwikkelaar, docent klassikaal)
15.45 - 16.30	Gesprek over toetsing en eindniveau	Panel Docenten afstuderen, ontwikkelaars examens, examencommissie	Carla Aardoom (ontwikkelaar examens) Pauline Schonewille - van Diest (ontwikkelaar examens) Oscar Helfferich (business unit manager unit Hogeschool) Jeannet Sintemaartensdijk (voorzitter examencommissie Law) Nathalie de Bok (afstudeerdocent)
16.30 - 17.30	Overleg (voorbereiding nabespreking)	Panel	N.v.t.
17.30 - 18.00	Nabespreking van de dag	Panel Opleidingsmanagement	Marten Jan Kuipers (voorzitter bestuur) Arjette van Noort (business unit manager a.i.) Linda Hoogendoorn (business unit manager unit Hogeschool) Oscar Helfferich (business unit manager unit Hogeschool) Maaïke Jonker (projectleider) René Wingelaar (senior projectleider a.i.) Rosemarie Smit-Bertens (programmaleider) Elmy Elderman (programmaleider)

Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens

Actieve studenten

Het percentage actieve studenten hbo Rechten ten opzichte van het aantal inschrijvingen is 36%. Dit zijn studenten in de hoofdfase die het afgelopen half jaar minstens één vak hebben afgerond.

Uitval uit de bachelor

Aangezien LOI-studenten geen vast studieschema volgen is het niet aan te geven op welke moment binnen hun opleiding zij gestopt zijn met hun studie. Wel is aan te geven wat het percentage stoppers binnen de gehele opleiding is ten opzichte van het totaal aantal inschrijvingen. Dit percentage is 27%.

Rendement

In 2012 is één student hbo Rechten afgestudeerd. Voorafgaand aan 2012 zijn er geen studenten afgestudeerd binnen de opleiding. Medio augustus 2012 zijn 11 studenten bezig met hun afstudeerfase. Aangezien er één afgestudeerde student is binnen de opleiding is het niet zinvol een rendementscijfer voor de opleiding vast te stellen.

Docentkwaliteit

Onderstaande tabel geeft het aandeel docenten aan met een wo-master en het aandeel docenten met een PhD aan ten opzichte van het totaal aantal docenten hbo Rechten.

Docenten met wo-master	Docenten met PhD
63%	2%

Student-docentratio

Norm is dat inzendopgaven binnen 48 uur worden beantwoord. Bij elke module zijn minimaal twee docenten betrokken, bij een mondelinge lesdag twee docenten en bij een examen drie docenten.

Contacturen

Gezien de opleiding als afstandsonderwijs wordt aangeboden is het niet relevant het gemiddeld aantal klokuren per week aan contacturen aan te geven. Studenten krijgen binnen 48 uur feedback op de inzendopgaven. Er zijn twee mondelinge dagen in het programma opgenomen, een lesdag binnen de minor Commerciële economie en een kick-off bijeenkomst Afstuderen. De variant 'klassikaal' voor de bachelor kent 16 lesdagen per studiejaar van gemiddeld 6 lessen per dag.

Bijlage 4 Eindkwalificaties

Competentiegebieden Rechten
<p>Rechtstoepassing:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Diagnosticeren: Selecteren van feiten op juridische relevantie en formuleren van één of meerdere rechtsvragen op basis van de juridisch relevante feiten.2. Beslissen: Afwegen van juridische argumenten en maatschappelijke factoren en concipiëren van een (bindende) beslissing inzake rechtsvragen, op basis van feitenmateriaal en het recht zoals dat in de rechtsbronnen ligt besloten en met behulp van gangbare instructies of standaarden.3. Adviseren: Geven van zowel juridisch als niet-juridisch advies op basis van een diagnose en een (voorlopige) beslissing.4. Belangen behartigen: Behartigen van de juridische belangen van anderen en verlenen van rechtsbijstand.5. Bemiddelen: Onderhandelen en bemiddelen in een juridisch geschil en kunnen afdoen van het geschil buiten rechte met gebruikmaking van technieken uit mediation.6. Regulering: Opstellen van nadere regelingen in de context van de bestaande regelstructuur.7. Juridische audit: Na onderzoek inschatten van de juridische situatie alsmede de juridische risico's bij organisaties op basis van ter beschikking staand materiaal. <p>Faciliteren van de rechtstoepassing:</p> <ol style="list-style-type: none">8. Juridisch dossier: Aanleggen en beheren van het juridische dossier, bewaken van de doorloop en de samenhang en afsluiten of overdragen ervan.9. Informatie: Raadplegen en selecteren van het recht via juridische databanken, alsmede bijdragen aan de totstandkoming en optimalisering van een juridisch informatiesysteem in de eigen organisatie.10. Kwaliteit: Toezien op de kwaliteit van de rechtstoepassing alsmede op de facilitering hiervan; maken van een analyse van de kwaliteitsaspecten en adviezen opstellen voor de verbetering ervan, vertalen naar de juridisch gebruikers en meewerken aan de invoering en uitvoering ervan.
<p>Algemene (sector)competenties</p> <ol style="list-style-type: none">11. Sociale en communicatieve competentie (interpersoonlijk, organisatie):<ul style="list-style-type: none">• samenwerken in een beroepsomgeving en meedenken over doelen en inrichting van de organisatie, waaruit eisen voortvloeien die betrekking hebben op de volgende kenmerken: multidisciplinariteit en interdisciplinariteit, klantgerichtheid, collegialiteit, leidinggeven (het sociale deel van de competentie);• communiceren intern op alle niveaus, effectief en in de gangbare bedrijfstaal, veelal in het Nederlands en/of Engels; in termen van beroepstaken omvat dat zaken als het opstellen en schrijven van plannen en notities, informeren, overleg voeren, draagvlak creëren, stimuleren, motiveren, overtuigen, verwoorden van besluiten.
<p>12. Zelfsturende competentie (intrapersoonlijk, beroepsbeoefenaar of professional):</p> <ul style="list-style-type: none">• sturen en reguleren van de eigen ontwikkeling ten aanzien van leren, resultaatgericht werken, initiatief nemen en zelfstandig optreden, flexibiliteit;• nadenken en reflecteren over en verantwoording nemen voor eigen handelen wat wijst op betrokkenheid en kritische zelfbeoordeling;• ontwikkelen van een beroepshouding met ruimte voor normatief-culturele aspecten, respect voor anderen, een beroepscode en ethische principes voor het professioneel handelen; het leveren van een bijdrage aan de verdere professionalisering van de branche, publicaties, bijdragen aan congressen, enzovoort.

Bijlage 5 Programmaoverzicht

Propedeuse	EC's	hbo Rechten	Ad Rechten	
			Propedeuse Deel 1	Propedeuse Deel 2
Thema 1: Introductie en inleiding				
Inleiding portfolio	--	X	X	
Studievaardigheden	2	X	X	
Basisvaardigheden voor de professional	6	X	X	
Onderzoeksvaardigheden	3	X	X	
Inleiding recht	11	X	X	
Juridische vaardigheden I	3	X	X	
Algemene economie	5	X		x
Praktijk- en integratieopdracht 1	3	X	X	
Thema 2: De burger in aanraking met het recht				
Communicatie in een juridische context	5	X		x
Vermogensrecht: goederenrecht en verbintenissenrecht	5	X		x
Koop- en huurovereenkomst	2	X		x
Personen- en familierecht	2	X		x
Juridische vaardigheden II	5	X		x
Arbeidsrecht	2	X		x
Socialezekerheidsrecht	3	X		x
Praktijk- en integratieopdracht 2	3	X		x
Hoofd fase				
	EC's	hbo Rechten	Ad Rechten	
			Specialisatie Publiekrecht	Specialisatie Civielrecht
Thema 3: De juridische praktijk in het bedrijfsleven				
Ondernemingsrecht	8	X		
Bescherming van het bedrijf: intellectuele eigendomsrechten, verzekeringsrecht	4	X		X
De fiscus en de onderneming: jaarrekeningen en belastingen	6	X		
Praktijk- en integratieopdracht 3	3	X		
Thema 4: De juridische overheidspraktijk				
De rijksoverheid: staatsrecht en Algemene wet bestuursrecht, materieel strafrecht	5	X	X	
(lagere) Overheden: rechtshandhaving, vergunningen, bezwaarschriften, vreemdelingenrecht en inburgering	5	X	X	
Communicatie: het lezen en schrijven van beleidsnotities	5	X	X	
Financiering van de lagere overheid, lokale heffingen en belastingen WOZ en gemeentewet	4	X	X	
Praktijk- en integratieopdracht 4	3	X	X	
Thema 5: Going to court: de rechtspraktijk				
Rechtbankomgeving: formeel strafrecht	5	X		
Advocatenpraktijk: burgerlijk procesrecht, faillissementsrecht, rechtsbijstandpraktijk	6	X		X
Notarispraktijk: erfrecht, hypotheekprocedures, oprichten van rechtspersonen	5	X		X
Deurwaarderspraktijk	4	X		X
Praktijk- en integratieopdracht 5	3	X		X
Thema 6: Alternatieve geschillenbeslechting en kwaliteitszorg				
Mediation, conflicthantering en klachtenprocedures	5	X	X	X
Lobby, juridische helpdesk, arbitrage, onderhandelen en consultancy	5	X	X	X
Ethische principes en sociologie	4	X		
Kwaliteitsmanagement in een juridische omgeving in het	4	X	X	X

digitale tijdperk				
Praktijk- en integratieopdracht 6	3	X		
Thema 7: De jurist als globalist				
Europa: inrichting en instituten van de EU, Europees verdrag	5	X		
Legal English	5	X		X
Internationale economische blokken en internationale verdragen	4	X		X
The world is flat: juridische aspecten van globalisering	5	X		
Praktijk- en integratieopdracht 7	3	X		
Minor (keuze uit)				
Commercieel economisch				
- Inleiding commerciële economie	21			
- E-business				
Bedrijfseconomisch				
- Inleiding bedrijfseconomie	21			
- Inleiding bestuurlijke informatievoorziening				
Management				
- Middle management	21			
- Juridisch management				
Afstudeerfase				
Stage		X (30 EC's)	X (10 EC's)	X (10 EC's)
Afstudeeropdracht/scriptie		X (20 EC's)	X (5 EC's)	X (5 EC's)

Bijlage 6 Bestudeerde documenten

- Kritische reflectie
- CV's en overzicht van docenten
- Verslagen beroepenveldcommissie
- Notulen docenten- en studentenoverleg
- Leerstof
- Literatuur
- Literatuurlijst
- Toetsen
- Materiaal, studiehandboeken en literatuur
- Verslagen overleg commissies
- Stagehandleiding
- Portfolio's
- Studentenenquêtes
- Afstudeerhandleiding voor studenten
- Afstudeerhandleiding voor docenten, tweede lezers en examinatoren
- Eindwerkstuk

Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de B opleiding hbo Rechten van LOI. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

T. Bruinsing

Datum:

8-11-2012

Plaats:

Leiderdorp

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de B opleiding hbo Rechten van LOI. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

R.v. Ottenlo

Datum:

8-11-2012

Plaats:

Lidch.

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de B opleiding hbo Rechten van LOI. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Anne Hendrica Egidia Jacoba
de Brouwer

Datum:

08 november 2012

Plaats:

Leiderdorp

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

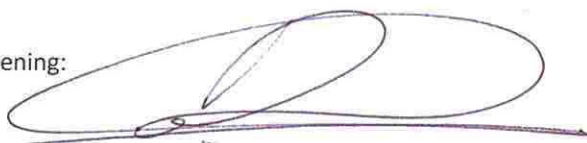
Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de B opleiding hbo Rechten van LOI. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

R. VAN AALST

Datum:

8 NOVEMBER 2012

Plaats:

HARMELLEN

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de B opleiding hbo Rechten van LOI. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

H. J. L. M. van de Luytgaarden.

Datum:

8 november 2012.

Plaats:

Leiden.